

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdaji na leto gl. 21—
Za samo večerno izdanje 12—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 17. (Zbornica poslancev.) Ko se je izvršila cela vrsta glasovanj po imenih, je predsednik ob 2. uri in pol zaključil sejo. Prihodnja seja bode v četrtek. Predlog poslanca Pergelta, naj se na dnevni red postavijo izključno le predlogi za obtožbo ministrov, je bil odklonjen s 165 glasovi proti 101.

Madrid 17. Ministerski predsednik Sagasta je izjavil v nekem govoru, da skliče cortes takoj, ko potrdi senat v Washingtonu mirovno pogodbo.

Pariz 17. Na hodnikih komore se govori, da se tekom posvetovanja o proračunu ministerstva za zunanje stvari, ministru za zunanje stvari zastavi več vprašanj in da poda minister o tej priliki pojasnil posebno o Fašodni afëri, o protektoratu nad katoliki na Vztohu ter o špansko-ameriškem konfliktu.

Berolin 17. Zbornica poslancev si je izvolila dosedanje predsedništvo. Na to je bil izvoljen birg.

Rim 17. »Agenzia Stefani« javlja iz Mavsava: Vojski rasa Mangaša in rasa Makonena sta se zopet večkrat sprijeli, toda za rasa Makonena so bile bitke neugodne. Dne 11. januarja je ras Makonen zgubil mnogo vojakov. Kaže se, da šoanski glavarji silijo k napadu, v tem ko bi ras Makonen raje nekoliko počakal. Govori se, da ras Makonen zopet misli pričeti mirovna pogajanja.

Pariz 17. Komora je pričela generalno razpravo o proračunu. Poročevalec, poslanec Teletain, je kritikoval izdatke, ki so se potrošili za kolonije, katere izdatke je primerjal z onimi Anglije. Govornik je povdarjal, da Francija mnogo preveč troši za kolonije.

PODLISTEK.

26

BARON IVICA

Spisal A. ŠENOVA.

Poslovenil Večeslavov.

»Zato prosim Vašo milost, gospod stotnik, kakor se Boga prosi, dajte glejte, da bodem smel na svoj dom, sicer bode zlo.«

»Še kaj?!« se je otresel stotnik, »si-li zno-rel? Mar ne veš, da si pod cesarsko puško, da ti bode pojesti še kak hleb komisa. Nekako krivo so te najeli, to je res; toda prisega je prisega. Ni šala. Domov ne moreš.«

»Ali mi mlado oženijo po sili.«

»Kaj hočeš? Deklé bodeš že moral preboleti in to je najmanje. Samo da ti ne raznesejo imetja, to je glavna briga. Veš kaj, Ivo, pridi pojutršnjem«, je dodal stotnik, opasavši si sabljo, pa bova dalje govorila o tem. Imam stotnika prijatelja v Zagrebu. Ti mi poveš vse, kaj je vašega, a on iztirja vse, kakor treba. Ne boj se: vse bo dobro. Torej pojutršnjem, ne boj se nič!«

Zahvalil sem se stotniku, staval roko na čako in odšel. Težka noč je bila in pretežka.

Ležal sem na svojem slamnjaču kakor drvo, gledal v malo svetiljko, ki je gorela sredi velike sobe; vsi vojaki so spali, a jaz nisem mogel ni očesa zatisniti. Bilo mi je, kakor da me iz polumraka gleda moj pokojni oče, bled kakoršen je bil po

Kadiks 17. Krsto Kolumba so odprli. V njej so našli samo nekaj pepela in kostij. Parnik »Giraldo« prevede krsto, katero so zopet zaprli, jutri v Seviljo, kjer isto slovesno sprejmejo in jo prevedejo v stolno cerkev.

Eos ejciamus foras!*)

Kdo in koga? Italijani Slovane, razgrajati domačine, priseljence gospodarje! Brez šale, tako so odločili minole nedelje v Trstu na strahovitem sestanku županov 21 občin istrskih v bratskem objemu z lačnimi predstavitelji še bolj lačne Furlanije, a pod varstvom tržaških Židov. »Ven žnjimi!« je bil vsklik, s katerim so zastopniki 10 mestec istrskih že v davnih časih, pred tisoč leti, začeli gonjo proti našemu narodu v Istri. Ta vsklik ponavljajo laški kričači tudi danes proti istemu narodu. Radi rižanskega sestanka v letu 804 ni zbolela glava nikogar, a še manje se zgodi to radi komedije, ki so jo — komedijaši priredili minole nedelje. Hrvatje in Slovenci posedujejo to zemljo, od kar jih je Božja previdnost dovela semkaj — pred 12-13 stotinami let. In z božjo pomočjo jih bodo posedovali tudi nadalje, dokler jih bode kaj pod solncem.

Italijani morejo vreči ven one kreature svoje, katerim so se svojim »liberalstvom« že odvzeli gospodarstvo kmetij njihovih, one prodance, katere so, liki poznane dolgouhaste živali, upregli v svoj voz, one malopridneže, ki — izdajajoči svoj rod in zasramujoči mleko svojih mater — pomagajo v vsem italijanskem nasilju — ono prodano kri, blago na semnju, ljudi, katerim je poščenje izumrlo a razum zaslepljen — te morejo »ven metati« Italijani!

*) Vreči jih hočemo ven!

smrti, da me gleda moja mati z Jernejem; zdelo se mi je, da vidim varuha, kako se mi smeje, da vidim brata in sestro, kako glodata, bosa in gladna, suho škorjo; — vidil sem najzadnje svojo Jagico, kako se joče; vse to sem videl, vse to se mi je mešalo pred mojimi očmi pri mali svetiljki. Hotel sem poskočiti, da zakričim kakor divja zver. Molčal sem, stisnil sem oči, da ne vidim ničesar, nego črni mrak, želel sem, da sem slep, gluha, da ležim pod črno zemljo.

Ko je zjutraj klical boben na ogledovanje, bobnalo je tudi v moji glavi. Na dvorišču vojašnice smo se postavili v red. Namesto našega stotnika Petroviča vodil je kompanijo nadporočnik — neki Švaba. Čudil sem se temu. Petrovič je vsikdar sam hodil na ogledovanje. Bolan? Kaj-li mu je? vprašal sem stražmeštra.

»Po noči«, odgovoril mi je, dobil je stotnik Petrovič povelje, naj nemudoma odide k drugemu regimentu na Poljsko.«

»In je odšel?«

»Odšel?«

Zazeblo me je. Še to! Moje zadnje upanje z Bogom. Na ogledovanju sem delal vse narobe. Malo da me belolasi Švaba ni dal zapreti. Vrnili smo se. Ni mrve jedi nisem pokusil. V glavi mi je šumelo. Popoldne po službi šel sem sam, da se malo sprehodim; to je bilo proti zapovedi. Bil je lep jesenski dan. Šel sem po glavni cesti iz mesta.

Ali ljudstvo istrsko ne sestoji iz samih hlapcev italijanske klike: ljudstvo istrsko, slovenski in hrvatski rod v Istri, to je ona vojska poštenih gospodarjev, ki so se ostresli italijanskega varuštva in ki so se postavili na lastne noge, ki bodo znali obraniti grudo zemlje, na kateri so bili rojeni in odgojeni! Ti pošteni hočejo vsikdar razbiti kljubovanje nepoklicanih gizdalinov, ki bi v svoji bahatosti hoteli preobrniti tudi naravo samo.

V Trstu je bilo torej minole nedelje županov 21 občin istrskih, dočim jih vsa pokrajina šteje 52, a še od onih 11 je bilo takih, ki niso zastopali Italijanov, ampak oni siromašni narod naš, ki je še podjarmljen pijavkam svojim. Koga, za božjo voljo, so zastopali županje vinčentski, plominski, creski, vršarski, puljski, ročki, miljski, osorski, lošinski itd. itd., ako ne ljudstva slovanskega rodu in plemena?! Najlepše na vsej stvari pa je — kakor že naglašeno — to, da na protestu radi hrvatskega gimnazija v Pazinu ni bilo župana — iz Pazina, niti županov onih drugih občin, ki obkrožujejo Pazin, namreč: tinjanske, žminske, boljunske, buzetske, višnjanske! — To so občine, ki sestavljajo sree Istre in ki imajo gotovo prvo besedo v vsej tej stvari!

Ven žnjimi?! S kom?! Videli smo tudi že do sedaj, kdo bi moral v morje poprej. Nočemo se spominjati strahu italijanskega, ko so naši stari Uskoki pozdravljali mesteca istrska, niti se nočemo sklicevati na poraze Italijanov, ko je hrvatski junak Krsto Frankopan gonil njihove čete po zemlji istrski: dosti je, ako se spomnimo zadnjih volitev za državni zbor in vojske Hrvatov, ki so se zbirali pred vrati Poreča — in ako pomislimo na strah in trepet poreških pouličnjakov ob oni priliki, ki je bil tolik, da so jim morali poslati cesarskih bajonetov na pomoč.

Ne, gospoda latinska in lahonska: hrvatsko

Okolo lepi zeleni bobučki, po njih bele hiše, a na jednom vrhu lepa cerkvica, prav kakor v nas. Kmetje so gnali blago s paše, veselo pevajoči. Kraj ceste je stala hiša, a pred njo kamenita klop. Kakor da je tu sedela Jagica malo prej. Meni je bilo dobro, predobro, samo sedaj pa sedaj me je zbudilo v sree, ko sem se spominjal, da je vse to sen, da se moram vrniti v pusto vojašnico. Šel sem dalje. Solnce je tonilo, nebo se je rdečilo nad goro. Moja mlada, moj brat in sestra! Kaj-li delajo sedaj? Je-li pravice na svetu? Zazvonil je zvon »Zdravo Marijo«. Tudi mojim nekje zvon zvon pri sv. Duhu, kjer je očetov grob. Bilo mi je čudno; šel sem dalje. Počelo se je mračiti, za menoj v mestu so se že svetile luči, od daleč je šumela reka, a na nebu je ugasnila zlata zvezdica. To nekje vidi tudi moja Juga. Moj Bog! kaj mora vse trpeti sirota! Mučijo jo, silijo jo, da naj gre za neljubljenim — za drugim! — Ne! Nikoli! Streslo me je, zazeblo me je, kri mi je zatemnila oči. Šel sem počasi naprej dva tri korake, bi-li, ne bi-li, potem pa hitreje in hitreje, najprej po cesti, potem po stezi, po livadi, po bregu, skozi grmovje — hodil — letel sem vso noč. Ko se je jel svitati dan, spravil sem se pod neki most; tu sem trpel lakoto ves dan, a stara rana na nogi pekla me je strašno.

(Pride še)

Domače vesti.

Kdor more, ta more! Znana stvar je, da je židovski »Piccolo« dobro obavješten o poslih raznih e. k. uradov, zlasti pa sodišča in državnega pravdnitva glede kazenskih preiskav in obtožeb. To vemo mi vsi že davno, a sedaj je naše izkustvo ponarasplo za jedno številko. Kajti sedaj vemo, da je »Piccolo« poročevalec tudi o tajnih »sejaj« višesodnih svetovalecev v osebnih stvareh.

Te dni je bilo namreč čitati v glasilu »governerna na lesnem trgu« vest, da je za mesto e. k. adjunkta na tukajšnjem e. k. deželnem sodišču prosil tudi neki Slovan in da je e. k. više deželno sodišče tudi res predlagalo tega prosilca, davši mu prednost pred drugimi. Nota bene, »Piccolo« je izvedel za stvar takoj naslednjega dne in jo je raztrosil na vse štiri strani — propadajočega italijanstva, v nov dokaz, kako je v nevarnosti »italianità de foro«, da so Slovani »Protektionskinder« tudi na sodišču itd. itd.

Mi seveda ne moremo vedeti, da-li je res, kar pripoveduje »Piccolo« o predlogu za omenjeno imenovanje, vemo pa, da je na Primorskem Slovan vsikdar bolj sposoben nego Italijan, ker ta poslednji običajno pozna le svoj jezik, z bok česar ni sposoben za službovanje v deželi z mešanim prebivalstvom.

Stvar se tiče prav za prav le predsedništva višega e. k. deželnega sodišča v Trstu, kateremu bi bila dolžnost, da bi naravnost povedalo resnico gospodom od laške strani! Ono bi moralo povedati Lahom: »Kdo vam je kriv, da ste vsi sposobni za službovanje le v Červinjanu, ker ne poznate drugih jezikov nego svojega!«

Na žalost zavzmljejo še danes dobra mesta v sodnih in drugih strokah le ljudje, ki so v jezikovnem pogledu popolnoma nesposobni za službovanje v teh krajih. No, upati je, da bode v kratkem konec temu in da se bode odslej tudi o imenovanjih jemalo vedno več ozira na -- potrebe prebivalstva!

Proti italijanskim lažem. Omenili smo že, da je »Piccolo« poslal v svet najbrezobraznejšo laž, da je bil namreč minolo nedeljo tudi župan pazinski na neki predstavi v gledališču v krogu drugih županov. Take brezobraznosti ne bi bili pričakovali niti od »Piccola«. S tem je menda dovolj rečeno. Uverjeni smo bili takoj, da župan pazinski ne bode molčal na take laži in falzifikacije. In res nam poročajo danes iz Pazina, da je župan pazinski odposlal nastopno brzojavko gospodu županu tržaškemu, d.ru Dompieriju:

»Illustrissimo Dr. Dompieri, podestà Trieste.

Municipio e popolazione comune Pisino deplorano Trieste si costituisca paladina d'insavia, brutale, barbara, infame agitazione contro giusti postulati colturali di un popolo non ledenti diritti altrui.

Dr. Kurelić, podestà.

To bi se glasilo po slovenski:

»Prejasnemu d.ru Dompieriju, županu v Trstu.

Municipij in prebivalstvo občine pazinske obžalujeta, da Trst nastopa kakor zaščitnik nepredvidne, brutalne, barbarske in infamne agitacije proti pravičnim kulturnim zahtevam, ki ne žalijo pravie drugih.

Dr. Kurelić, župan.»

Nadalje nam javljajo iz Pazina, da je isti župan istodobno odposlal uradni popravek uredništvoma listov »Neues Wiener Tagblatt« in »Wiener Tagblatt« na Dunaju, v katerem pravi, da je neresnična vest, zanešena pred nekoliko dnevi v ta dva lista, češ, da se je isti župan brzojavno zahvalil italijanski gospodi v Trstu na tem, da so započeli živo akcijo proti ustrojenju hrvatskega gimnazija v Pazinu, marveč, da je nasprotno resnično: da je župan pazinski v imenu občine in po sklepu vsega zastopa odposlal na visoko ministerstvo za notranje stvari zahvalo na tem, da je visoko isto izvolilo vendar enkrat ugoditi krvavi potrebi ogromne večine tamšnjega prebivalstva s tem, da hoče v Pazinu ustrojiti hrvatski gimnazij!

Po vsej pravici vsklika naš poročevalec: »Gospod urednik! Po takem ni bila to samo črna in tendenzijozna laž, s katero so židovski listi hoteli begati in zavajati nepoučeni svet, ampak je s tem dokazano tudi to, da občina Pazin in nje

prebivalstvo si želita ravno nasprotno in da njiju načelnik oziroma zastop, delata ravno za nasprotno od onega, kar jima podtikajo laški lažniki!«

Naša vest o dogodkih v javnih skladiščih je vzbudila občeno pozornost, ogorčenje, pa tudi zadoščenje. Ogorčenje, da so taki ljudje našli zavetja na zavodu, za kateri je država žrtvovala težkih stotisočakov, in še posebej zato, da so prav taki ljudje nemalo šikanirali naše uboge težake in jih celo odriivali v prilog tujeem. Zadoščenje pa, da so oblasti vendar enkrat prišle na sled mahinačijam teh ljudij na škodo zavoda, ter da je nade sedaj, da se izčisti Avgijev hlev.

Opozoriti pa moramo, da se je v naši notici »Čudne zamere« urinila neljuba tiskovna pomota, radi katere ne soglašajo računni. Tretji odstavek se mora glasiti namreč:

»Naložilo in izložilo se je n. pr. 10.000 (in ne 100.000) klg. po 1½ novčiča za kvintal, torej 15 gld. in te je tudi dobil na blagajni.«

Tudi državne poslance opozarjamo na te dogodke, kajti razmere v svobodni luki so bile že večkrat predmetom za pritožbe v parlamentu.

»Edinost« je kriva! Pišejo nam: Če kedaj kaka slovenska veselica v našem mestu ni vspela popolnoma glede udeležbe, je temu navadno kriva — »Edinost«. »Edinost« je kriva, ker je premalo pisala in priporočala. Po mojem skromnem menenju je v takem očitaju — krivica. »Edinost« je res dolžna povspesevati sleherni pojav v našem narodnem in socialnem življenju; dolžna je vsprejemati in objavljati došla jej vabila. Toda pomisliti je, da se je naše društveno življenje silno razvilo in da imamo — zlasti o pustnem času — kar celo poplavo veselie. Ali smemo zahtevati od skromnih moči, ki jih ima list na razpolago, in še celo v sedanjih burnih časih, ko je važnih dogodkov na vseh straneh in sleherni hip, da bi uredništvo še vodilo nekako evidenco vseh teh veselie v mestu in po deželi in da bi skrbelo za reklamo?! Taka zahteva ni opravičena! Vsako društvo ima svoje odbore in tajnike — ti naj pišejo, in jaz sem uverjen, da bode uredništvo rado vsprejemalo vse in z ono objektivnostjo do vseh narodnih podjetij, s katero se je odlikovalo vsikdar do sedaj. Uredniku tudi ne more biti znano, kaj so ukrenili odbori in kakove so njih želje! Tajniki vendar lože skrbje vsaki za svoje društvo, nego pa siromak-urednik za — vse!! Ne zahtevajmo vedno in vedno le od drugih, naj vrše svojo dolžnost, rajši jo vršimo tudi mi sami!! In na vse zadnje, ako že društva nočejo pisati sama, pa naj vsaj pošljejo koga v uredništvo. Tako delam tudi jaz za par društev in priznati moram, da se je v uredništvu vsikdar rado ustrezalo vsaki želji.

Uredniki slovenskih listov so itak trpini že radi skromnosti razmer, v katere je uklenjeno slovensko novinstvo. Koliko huje jim mora biti, ako morajo poslušati zbadanja sleherni hip! O urednikih pravijo sicer na sploh, da so psi na verigi javnega menenja, ali mi ne bi smeli pozabiti, da psu dé zbadanje tem buje, kadar je — na verigi. (No, no, ni tako hudo ne. Človek se polagoma privadi vsemu, tudi — zbadanju! Vedite, da se je tudi nam precej utrdila koža! Pa celo v sedanjih časih. Preresni so ti časi, da bi občutili zbadanja z iglo! Opomba ured.) Toliko sem hotel napisati v blagohotno uvaževanje vsem našim društvom v mestu in po okolici.

»Čast«. Mej kazensko razpravo na tukajšnjem deželnem sodišču proti onemu »signoru« Rizzola doli iz lačne Italije, ki se je tudi čutil poklicanega za protestovanje proti osnutju hrvatskega gimnazija v avstrijskem Pazinu — saj je Istra s Pazinom vred menda še v Avstriji! — in ki je dne 18. decembra minolega leta povijal svoje proteste v vsklike »Živela Italija«, za kar je dobil zares milostno sodbo avstrijskih sodnikov — mej to razpravo so zbrani neodrešeni somišljeniki tega odrešenega protestanta ugibali po hodnikih deželnega sodišča o kazni, ki jo utegne dobiti. V tem je vskliknil jeden njih: »Kaj kazen?! To mu je le v — čast!«

Tako torej — čast je to, ako kdo žali prag, na katerem uživa gostoljubnost! Čast je to, ako kdo ščuva v državi, ki ni njegova! Sicer pa se ne čudimo temu, saj sodijo tako tudi imenitni krogi v Rimu in Berlinu, da ima sleherni nemški ali laški pritepenec sakrosanktno pravico utikati se v naše stvari in komandirati na avstrijskih tleh, dočim pa hkratu nastajajo cele diplomatske akcije,

ako se je kateri avstrijski minister — ne kakov postopač ali begun — spomnil svoje dolžnosti in je hotel braniti pravice mirnih Avstrijev, živečih kje v državi militarizma, nasilstva in nemškega vojninstva, pred brutalnimi proganjanji.

Ako prihajajo taki izgledi z visokih mest, se je li čuditi, da tudi postopači po tržaških ulicah žvižgajo pesem o časti onega, ki — zaničuje našo državo!

Členi pevskega društva »Kolo« so sklenili — kakor se nam poroča — udeležiti se velikega plesa »Delalskega podpornega društva«, ki bode prih. soboto 21. t. m., polnoštevilo. To smatrajo v svojo dolžnost posebej še zato, ker jim rečeno društvo vsikdar gre bratski na roko. Zbirališče bode v gostilni pri Valetiču, ulica Solitario 12. in sicer ob 9. uri zvečer.

Bralno in pevsko društvo »Vodnik« v Dolini bode imelo svoj redni občni zbor dne 22. t. m. ob 4. uri popoldne z običajnim dnevnim redom. Na obilno udeležbo vabi uljudno odbor.

Iz-pred deželnega sodišča. 28-letni Juri Sanein iz Žklednje je dobil 6 tednov zapora, ker je dne 26. novembra povozil neko ženo.

Andrej Koren iz Kopra je dobil teden dnij zapora, ker je na lastnih tleh, zarubljenih mu radi nekega dolga, poškoval drevje in istotako na hiši okna in okvire z bok česar sta imela zarubljena predmeta manjo vrednost, nego sta bila cenjena.

Trojice neljubih gostov so odpravili včeraj preko meje v blaženo Italijo. Ti tički so imeli to sicer ne prerediti ali radi tega drugim ljudem neljubo navado, da so radi utikali svoje prste v tuje žepce. Obsojeni so bili v Trstu, pa tudi oblasti v Italiji hočejo spregovoriti žnjimi še kako resno besedo.

Tat na sodišču. Na okrajnem sodišču je včeraj nepoznani grabež pobral sukno, vredno 10 gld. in lastnino jednega slug, ter odnesel svoje pete. To je v malo dneh že druga tatvina sukenj, ki se je dogodila na tem sodišču.

Različne vesti.

Velikanski zemljevid. Kartografski zavod v Petrogradu pripravlja za natisek velikanski zemljevid evropske Rusije, ki bode obsejal 150 četvornih aršinov (aršin je 0,71 met.); na temu zemljevidu bodo označena ne le vsa sela, nego tudi poslopja. Ta zemljevid pošljejo na svetovno razstavo v Pariz.

Povsod treba varčiti! Brzojavni urad v Novgorodu je prejel naslednji brzojav: »Gospodu Petroviču, Novgorod, 3. list Ivana, vrsti 13 in 14.« S tem je bilo povedano mnogo ob kratkem. Petrovič je odprl tretje pismo sv. Ivana apostola in poiskal 13. vrsto, kjer je pisano: »Mnogo imam pisati ali nočem ti pisati z črnim in perom.« V 14. vrsti pa: »Ampak nadejam se, da se sestaneva v kratkem in tedaj se bodeva videla in se pogovorila ustmeno.«

Izgredi na vseučilišču v Palermu. Na tem vseučilišču so se dogodili včeraj veliki izgredi. Dijaki so kričali kakor zbesneli, ker ministerstvo ni dovolilo novega termina za izpite. Pobili so okna in svetiljke, kakor dež se je usuvalo kamenje. Dijaki so razbili vse lesene table, klopi, okvirje in utico vratarjevo. V atriju ni ostalo celo niti jedno okno. Devastacija je bila popolna.

Vzlic temu ostanejo le tržaški okoličani nandali, Italijani pa — kulturni živelj.

Književnost.

»Matica Hrvatska« razpisuje marljivim pisateljem za tekoče leto štiri književne nagrade in sicer prvo iz zaklada grofa Ivana N. Draškovića v znesku gld. 850, potem gld. 350 iz zaklada Dušana Kotura, 300 gld. iz zaklada Adolfa Veber-Tkalčevića in konečno 20 gld. iz zaklada Tereze pl. Tomazić rojene Auernhammer de Auernstein. Te književne nagrade so razpisane za spise poučnega in zabavnega obsega. Rokopise je poslati do koneca meseca decembra 1899. »Matici Hrvatski« v Zagreb.

in slovensko ljudstvo v Istri se vas ne boji! Ako bi prišlo do tega, da bi se moral umikati kdo, vi nas ne vržete preko Učke all Kvarnera, ampak vi se bodete morali umikati, ako se ne spametite in streznete še za časa. Odrta vam bode pot v vašo obljudbena dežela, kjer eveto pomeranče in jedo — polento; kjer toli bujno vspevajo razbojniki in kjer ljudstvo trpi lakoto in vsakorajno drugo bedo.

Zastonj so trudi vaši, o neodrešena gospoda! Hrvatje in Slovenci ne spe več, v polovici občin istrskih so že gospodarji oni sami, a nadejati se je, da si skoro pribore tudi vse ostale, v katerih živi naše ljudstvo. Vaš vik in krik more imeti uspeha v Italiji, ali tega ne bode mogel, da bi zaustavil naravni tek stvari v Istri, **katero pokrajino je Bog poklonil našemu rodu hrvatsko-slovenskemu!**

A ti, ljudstvo istrsko, ostani trdno v svoji veri, v ljubavi do jezika svojega, v čuvaju svojih svetih pravie! Naj te, drago ljudstvo, ne motijo psi, ki lajajo, kajti ugrizniti ne morejo! Naj te ne begajo niti tudi odpadniki, katerih število pa se, Bogu bodi hvala na tem, manjša od dne do dne, ki te izdajajo kakor Judež Jezusa Kristusa! Zemlja, na kateri si ti, drago ljudstvo, je tvoja! Drži se je, brani jo! Če pa se zdi Italijanom, da jim je pretesno tu, pa naj se poslužijo kar prvega čožotskega »bragoea« in »odpotujejo naj v Italijo, ki jim je toli mila!

Menili bi, da sedaj tudi vlada pozna italijanske komedijante. Pri rokah ima statistiko, vidi njih dela! Naj torej sodi sama, kaj je pravo!

Srednje šole in Slovenci.

»Südsteirische Post« je priobčila te dni nastopni zanimivi članek, iz peresa jednega državnoborskih poslancev:

Proti vstanovi vseučilišča v Ljubljani se je prigovarjalo med drugim tudi to, da je treba prej popolniti slovensko srednje šolstvo. Potrudili smo se, da si iz proračuna ministerstva za nauk in bogočastje za leto 1899 sestavimo podatkov o srednješolstvu v tostranski polovici države, da nam je tako možno izvajati sklepov o stanju srednjih šol, določenih za Slovence. Te številke govore tako razločno, da jim ne treba nikakega komentarja. Tu imamo

76 čisto nemških c. k. državnih gimnazijev.	
4 nemško-slovenskih	„
1 nemško-italijanskega	„
3 čisto italijanske	„
4 čisto srbsko-hrvatske	„
42 čisto čeških	„
24 čisto poljskih	„
2 čisto maloruska	„
1 poljsko maloruski	„

a nijednega čisto sloveske c. k. državnega gimnazija! Skrb države za izobrazbo 1,176.672 Slovencev se torej omejuje na 4 utrakvistične gimnazije na Kranjskem (Ljubljana, Novo mesto, Kranj in niži gimnazij v Ljubljani), na paralelke na nemškem državnem gimnaziju v Mariboru in na paralelke na c. kr. nemškem državnem gimnaziju v Celji, viseče med nebom in zemljo. Slovenskega gimnazija pa ni v vsej c. kr. monarhiji!!

Še slabše je z realkami.

V tostranski polovici države je c. kr. realke kakor sledi:

41 nemških,
2 italijanski,
1 srbsko-hrvatska
17 čeških,
6 poljskih,

za 1,176,672 Slovencev, ni torej **nobene** niti utrakvistične realke, med tem ko je vsaj 4 utrakvističnih nemško-slovenskih državnih gimnazijev.

Ako seštejemo vse c. kr. državne gimnazije in c. kr. realke in premostrimo število teh srednjih šol v primeru z številom prebivalstva, za katerega so namenjene, vidimo da obstoji

1. Za 8,461.580 Nemcev 122 c. kr. državnih srednjih šol; na vsakih 69.357 Nemcev prihaja torej po jedna c. kr. državna srednja šola. Ako pa vpoštevamo še veliko število samo Nemcem namenjenih samostanskih-, deželnih- občinskih- in zasebnih šol, najdemo, da pač lahko računamo za

manj nego 50.000 Nemcev po jedno srednjo šolo.

2. Za 5,472.871 Čehov na Češkem, Moravskem in v Šleziji je 59 c. kr. srednjih šol, na vsakih 92.760 Čehov prihaja torej po jedna c. kr. državna srednja šola.

3. 675.305 Italijanov ima 6 srednjih šol, tako, da prihaja na vsakih **112.550 Italijanov po jedna c. kr. državna srednja šola**; za Italijani so

4. Poljaki (3,719.232), ki imajo 31 srednjih šol, tako, da prihaja na 119.975 Poljakov po jedna c. kr. državna srednja šola.

5. Za 644.926 Srbo-Hrvatov obstoji 5 c. kr. državnih srednjih šol, torej prihaja po jedna na 128.985 Srbo-Hrvatov.

6. Za 3,105.221 Malorusov obstoje dva čisto maloruska in eden poljsko-maloruski gimnazij in ker so v Tarnopolu pred kratkim ustanovili gimnazij, imajo torej vsega skupaj štiri gimnazije. Na vsakih 776.306 Malorusov prihaja torej po eden gimnazij.

Nasprotno pa nima 1,176.672 Slovencev in 299.111 Rumunov ni jednega c. kr. državnega gimnazija in nobene c. kr. državne realke.

Po jedna c. kr. državna srednja šola prihaja torej na vsakih:

69.357 Nemcev,
92.760 Čehov,
112.550 Italijanov,
119.975 Poljakov,
128.985 Srbo-Hrvatov,
776.305 Malorusov.

Nasprotno pa nima **nobene**

1,176.672 Slovencev!!!

in 299.111 Rumunov!

Naj sledi še jedna primera glede srednjih šol v deželah z jezikovno mešanim prebivalstvom.

Na Češkem obstoji za 2,330.000 Nemcev in 3,930.000 Čehov, 32 nemških in 45 čeških srednjih šol. Torej imajo Nemci na Češkem več c. kr. srednjih šol, nego bi jim šlo po proporciji prebivalstva.

Na Moravskem je za 700.000 Nemcev in 1,700.000 Čehov 13 nemških in 13 čeških srednjih šol. Obe narodnosti na Moravskem imati torej jednako število c. kr. srednjih šol, vzlic temu, da je tam $2\frac{1}{2}$ krat več Čehov, nego Nemcev.

Na Kranjskem, kjer poleg 466.269 Slovencev biva 28.033 Nemcev, je 4 nemško-slovenskih in jeden čisto nemški gimnazij. Mi vidimo torej, da se v deželah, kjer imajo večino Slovani, zadošča kulturnim potrebam Nemcev.

Oglejmo pa si razmere na Štajerskem in na Koroškem, kjer tvorijo Slovenci tretjino prebivalstva, a si ne morejo priboriti ni jedne slovenske srednje šole.

Po teh izvajanjih se nam kaže vprašanje o celjskem gimnaziju v popolnoma drugi luči in vsakemu, ki si je ohranil nepristransko sodbo, bode jasno, da so 400.000 Slovencev na Spodnjem Štajerskem popolnoma opravičeni siliti na uravnavo tega vprašanja. Ako je vprašanje o celjskem gimnaziju gospodu naučnemu ministru prevroča juha, katere ne mora jesti, tedaj so Slovenci gotovo zadnji, ki bi zahtevali od gospoda grofa, naj si opече usta. Naj se le raje ne dotika te vroče juhe; tako se ista ohladi in potem jo bodel jedel kdo drugi, za kar bi bilo že skrajni čas.

Politični pregled.

TRST, 18. januarja 1899.

Dogodki na Goriškem. Pred seboj imamo dve važni izjavi: pismo deželnega glavarja, ki je je pisal dru. Pajerju in s katerim mu je naznanil svoj odstop, in pa izjavo laških poslancev, s katero so naznanili svojo abstinenco.

Pismo grofa Frana Coroninija je tako, da ga moramo nekoliko mileje soditi, prepričanja svojega ne moremo premeniti, da je mož grešil se svojim odstopom v takem trenutku — grešil na škodo pravične stvari.

Grof Coronini pravi namreč, da je že dlje časa od tega, kar je sklenil odstopiti, ker se je uveril, da ne more uspešno vršiti naloge, ki si jo

nadel: biti posredovalec med obema strankama v deželnem zboru.

To je vsakako častna naloga, ali mogli bi reči trpko besedo o tem, kako čudna pota je navadno izbiral grof Coronini za svoje posredovanje. Toda pustimo minolost in pustimo tožbe in držimo se konkretnega slučaja, ki je bil grofu Coroniniju v neposredni povod, da je odstopil.

Grof Coronini pravi v svojem pismu, da je bil vsikdar uverjen, da so okraji preobloženi za šolske potrebe, da jim torej reba preskrbeti nekake olajšave, da bi bilo s tem olajšano tudi italijanskemu delu prebivalstva in, ako bi bilo tudi res, da bi se razbremenili le Slovenci, ni smeti tega nikakor smatrati kakor narodno žaljenje Italijanov.

To so nazori, ki delajo gospodu grofu čast in ki so v sijajno zadoščenje slovenskim poslancem. Ali prav zato, ker je gosp. grof tako globoko uverjen o pravičnosti zahteve po dež. šolskem zalogu in o nepravičnosti boja Italijanov, ga moramo grajati, da je vrgel puško v koruzo, predno je prišla pravica do zmaga. Pismo gosp. grofa preveja duh dobrohotnosti in pravičnosti tudi do Slovencev, ali resnični efekt njegovega koraka — in naj obračamo stvar kakor hočemo — je vendarle ta, da smo zopet Slovenci na škodi, ker se je zavlekla pošena stvar! Med goriškimi Lahi — zlasti po Furlaniji — je še mnogo lojalnih življev; kdo ve, da bi se ne bile odprle oči marsikomu, ako bi bil tak ugleden mož, kakoršen je grof Fran Coronini, nastopil primerno energijo?! Tako pa je se svojim begom prepustil teren najdivjim agitatorjem, ki sedaj neovirano zastrupljajo tudi pošena sreca!

O izjavi laških poslancev ni mnogo reči. Za to izjavo sti dovolj značilni že dve zahtevi. Laški poslanci naj bi bili zavarovani pred vsakim presenečenjem, to je, slovenski poslanci naj bi se jednostavno zavezali, da ne store ničesar za gmotne in kulturne koristi našega ljudstva, kar bi ne bilo prav njim, italijanskim poslancem. A ker vemo, da le-tem sploh ni ničesar prav, kar bi koristilo našemu ljudstvu — vidimo takoj, da take zahteve morejo staviti le ljudje, ki sploh ne poznajo pravice. Še bolj kričeča je zahteva, naj praksa glede rabe jezika ostane dosedanja. To je: slovenski jezik naj stoji kje tam v kotu vzlic dejstvu, da je ta jezik lasten $\frac{2}{3}$ prebivalstva v deželi! Na podlagi takih pogojev ponujajo spravo ali premirje!! Hvala lepa!

»Slovenski Narod« pravi, da je njih vstop v deželni zbor donesel našim poslancem moralno zmago. Gotovo! Ali spoštovani list naj ne pozabi, da so si poslanci ravno s taktiko abstinence že v naprej zagotovili to zmago! Ravno s tem, da so prisilili vlado, da je ona nastopila z lastno predlogo, bili so Italijani prisiljeni položiti svoje karte na mizo in se — kompromitovati. Do tega pa bi ne prišlo nikdar — naj se govori, kar se hoče — ako bi bili naši kar na slepo opustili »neplodno abstinenco«!

Najnovejši judikat kasacijskega sodišča. Ministerstvo za pravosodje je s posebno okrožnico prijavilo vsem sodnim oblastim najnovejši odlok kasacijskega sodišča o jezikovnem vprašanju. Ta ministerjalni dekret pravi, da je z rečenim judikatom definitivno zaključena vsaka razprava o veljavnosti jezikovnih naredeb.

K položaju. Parlamentarna komisija desnice je imela včeraj posvetovanje, ki je trajalo dve uri. Členi komisije so povdarjali neizogibno potrebo, da se enkrat pojasnijo odnošaji med posamičnimi skupinami in vlado. V tem zmislu je dobil načelnik komisije, vitez Jaworski, nalog, naj v imenu desnice zahteva od vlade pojasnila o namenih vlade gledé urejenja nje razmer do večine. Po tem sporočilu bi morali torej soditi, da računani še vedno niso jasni med vlado in večino; v tem menenju nas utrja tudi članek danes došlega nam »Slovenca«, ki nenavadno energičnimi besedami zahteva od grofa Thuna, »da bodi enkrat konec fraz in obljub«, in da se začne enkrat doba dejanj.

Kar se dostaje odnošajev med skupinami večine samimi, soditi bi bi bilo po poročilih, da so se isti nekoliko konsolidovali. Praška »Politik« trdi celó, da je desnica zložnejša, nego kedaj poprej.

Brzojavna in telefonična poročila.

(Zadnje vesti.)

Rovinj 18. V tukajšnjem valčnem mlinu Edvarda Calò se je danes ob 3^{1/2} zjutraj razletel parni kotel. Jeden delavec je ubit, jeden pa smrtno ranjen.

Dunaj 18. Italijanski klub je imel danes posvetovanje o položaju. Italijani se hočejo baje pridružiti obstrukciji. (Risum teneatis, amici! Ured.)

Dunaj 18. Na nekem javnem javnem shodu je poslanec Wolf strastno napadal cesarje in cesarsko hišo. (Radovedni smo, kako bodo nemški listi poročali o tem govoru. Ured.)

Dunaj 18. »Vaterland« javlja; Klub centra je izvolil mesto umrlega grofa Falkenhayna poslanca Treuinsfela svojim načelnikom, Haugwitz pa njega namestnikom.

Dunaj 18. Govori se, da bo državni zbor skoro odložen ali celo zaključen. V kljubu mladočeške stranke so padale ostre besede proti vladi. Po dolgem posvetovanju so se nemške opozicijske stranke dogovorile o zahtevah Nemeev, katere hočejo zastopati nasproti vladi in večini. V prvi vrsti zahtevajo odpravo jezikovnih naredeb.

Dunaj 18. Danes je bil ministerski predsednik grof Thun v avdijenci pred cesarjem. Potem je došel v parlament, kjer je imel posvetovanje z voditelji desnice. Govori se, da v današnji seji češkega kluba poda finančni minister dr. Kaizl važnih izjav o namenih vlade. Tudi poslanec Bilinski je bil danes pozvan na dvor. Slednjic se je danes širila govorica, da dr. Engel postane češki ministerkranjan.

Berolin 18. »National Zeitung« je izvedela, da se je ruska nota s programom za razoroženje večeraj popoldne izročila tukajšnjemu uradu za vnanje stvari.

Pariz 18. Po oficijelnem statističnem izkazu o carini in trgovini je znašala v letu 1898 vrednost izvoza 4.376.195.000 frankov, uvoza pa 3.503.167.000 frankov.

Pariz 18. Petrograjski dopisnik »Soleila« beleži govorico, da pride car Nikolaj v mesecu marcu za 14 dni na kateri kraj ob Srednjemzemskem morju in da vsprejme tam obisk predsednika Faure-a ter pristavlja, da utegne cesar Viljem porabiti to priliko, da tudi on obiše carja.

Carigrad 18. Glasi se, da pride med turško in bolgarsko vlado skoro do dogovora za vzajemno nadzorovanje meje, da se preprečijo eventualni napadi od strani tolovajev.

Trgovinske vesti.

Budimpešta 18. Pšenica za mare-april gold. 9-47-9-48. Pšenica za — gl. — do —. Pšenica za oktober gold. — do —. Rž za oktober gl. — do —. Rž za mare gl. 7-95 do 7-96. Koruza za maj 1899. gl. 4-86 do 4-87. Koruza za oktober gl. — do —. Oves za mare gl. 5-78 do 5-80. Oves za oktober gl. — do —. Koruza gl. 5-50 do 5-60.

Pšenica: ponudbe in kupčije zmerne. Prodaja 14.000 met. stotov. Vreme: lepo.

Hamburg 18. Trg za kavo. Santos good average za mare 31-75, za maj 32-—, za september 33-—, za december 33-25.

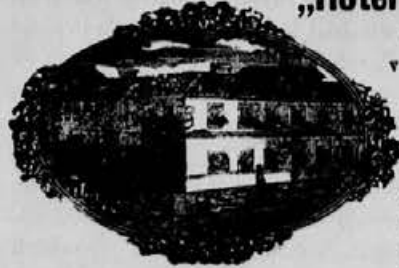
Praga 18. Surovi sladkor I. izdelek, 88% Reudement franco Aussig. Mirno, prodaja slaba. Januar-februar gl. 11-95. Denar. Oktober-dec. gl. 12.—

Igralci na citre

dobivajo brezplačno štiri komade za citre in katalog pri I. Neukirchner, Görkau, Češko.

„Hôtel Nazionale“

v Trstu
v ulici Vienna št. 4.

se nahaja v bližini kolodvora južne železnice, пристanišč, poštnega in brzojavnega urada ter je popolnoma prenovljen. Sobe se oddajajo po 80 kr. in naprej.

Postrežba najtočnejša. Govori se slovenski in hrvaški. Lastnik je dalmatinski Hrvat. Za obilni obisk se priporoča udani **Josip Berdariovič.**

Cvet proti trganju.

(Liniment caspic).

Preiskušano mazilo — odpravlja bolečine pri kostibolu, ganju in revmatizmu. — Ena steklenica z navodilom 50 nv Razpošilja z obratno pošto najmanje dve steklenici „Deželna lekarna pri Mariji Pomagaj“ Ph. Mr. M. Leusteka v Ijubljani.

Nova centralna čevljarnica v Trstu.

Via Malcanton št. 2.

Bogat izbor čevljev

za gospode, gospe in otroke.

Delo solidno, trpežno in po mogočih konkurenčnih cenah.

Spiritus sinapis compotusis ALGOFON.

Jedino sredstvo proti zobobolu, revmatič. glavobolu, migreni itd. Steklenica z navodilom stane le 20 nvč.

ter se dobiva jedino le v lekarni

PRAXMARER (Al due Mori) Piazza grande TRST Paziti na ponarejanja.

ZALOGA POHIŠTVA IN OGLEDAL

Rafaella Italia

TRST — Via Malcanton št. 1 — TRST

Zaloga pohištva za jedilnice, spalnice in sprejemnice, žimnice in peresnice, ogledal in železnih blagajni, po cenah, da se ni bati konkurence.

Hiša na prodaj!

V bližini mesta je na prodaj prostorna hiša ob lepi cesti, ki je pripravna za vsako obrt in letovišče. Več se izve v tiskarni lista »Edinosti«.

Zaloga.

Manitoie Black Rum

To je najboljši za primes čaju.

KONJAK

prav dober, katerega se rabi tudi za zdravila.

Dobi se pri:

Francišku Godnig-u
v Trstu,

ulica Acquedotto na oglu ulice del Toro

FILIJALKA

BANKE UNION

V TRSTU

se peča z vsemi bančnimi in menjalnimi posli, kakor:

a) Vsprejema uplačila na tekoči račun ter jih obrestuje:

Vrednostne papirje:

po 2 ^{1/2} %	proti 5 dnevni odpovedi
" 2 ^{3/4} %	" 12 " "
" 3 ^{1/4} %	" 4 mesečni "
" 3 ^{1/2} %	" 8 " "
" 3 ^{3/4} %	" 1 letni "

Napoleone:

po 2 ^{1/2} %	proti 20 dnevni odpovedi
" 2 ^{3/4} %	" 40 " "
" 2 ^{3/4} %	" 3 mesečni "
" 3 ^{1/4} %	" 6 " "

Tako obrestovanje pisem o uplačilih velja od 25. oziroma 2. avgusta naprej.

b) Za giro-conto daje 2^{1/4}% do vsakega zneska; izplačuje se do 20.000 gld. a cheque; za večje zneske treba avizo pred opoldansko borzo. Potrdila se dajajo v posebni uložni knjižici.

c) Zaračuna se za vsako uplačilo obresti od dne uplačila in naj se je to zgodilo katero si bodi uradnih ur. Sprejema za svoje conto-currentiste, inkase in račune na tukajšnjem trgu, menjice za Trst, Dunaj, Budimpešto in v drugih glavnih mestih; jim izdaja nakaznice za ta mesta ter jim shranjuje vrednostne papirje brezplačno.

d) Izdaja vrednice neapeljske banke, plačljive pri vseh svojih zastopnikih.

e) Kupuje in prodaja vsakovrstne vrednostne papirje ter izirjava nakaznice, menjice in kupone proti primerni proviziji.

Dr. Rosa Balzam | Praško domače mazilo

za žolodec.

iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi

je že več kakor 30 let obče znano domače zdravilo, vzbuja slast in odvaja lahko. Z redno uporabo istega se prebavljanje krepi in ohrani.

Velika steklenica 1 gld., mala 50 nvč. po pošti 20 nvč. več.

Svarilo! Vsi dell embalaže nosijo zraven stoječo, postavno položeno varstveno znamko.

Glavna zaloga: Lekarna B. Fragner-ja „pri črnem orlu“ Praga, Malastran, ogel Sporerjeve ulice.

Vsakanje pošto razpošiljanje.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske, v Trstu v lekarnah: G. Luciani, E. Leitenburg, P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti, A. Praxmarer.

„EDINOST“

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

Izhaja v Trstu dvakrat na dan razun nedelj in praznikov.

Zjutranje izdanje izhaja ob 7. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri zvečer. O ponedeljkih in po praznikih izhaja prvo izdanje o 9. uri predpoludne. — Naročnina znaša: Obe izdanji gl. 21.—; samo večerno izdanje gl. 12.—, (poslednje zadostuje za naročnike popolnoma). Posamezne številke stanejo: Zjutranje izdanje 3 kr., večerno 4 kr.

V Trstu se razprodaja „Edinost“ po tobakarnah v teh-le ulicah in trgih:

Piazza Caserma št. 2. — Via Molin piccolo št. 8. — Via S. Michele št. 7. — Ponte della Fabra. — Via Rivo št. 30. — Campo Marzio. — Via delle Poste nuove št. 1. — Via Caserma št. 13. — Via Belvedere št. 21. — Via Ghega št. 2. — Volti di Chiozza št. 1. — Via Stadion št. 1. — Via Acquedotto. — Via Istituto št. 18. — Piazza Barriera. — Via S. Lucia. — Piazza Giuseppina.

V okolici se prodaja:

Na Greti pri gosp. Pogorelcu, v Škednju pri gosp. Antonu Sancin (Drejač) in pri Sv. Ivanu pri gosp. Ani vdovi Gašperšič. — Izven Trsta prodaje se „Edinost“ v Gorici v tobakarni g. Josipa Schwarz v Šolski ulici.

Slovinci! Naročajte, podpirajte in širite med rodoljubi to glasilo tržaških Slovencev, katerega program je v prvi vrsti ohranitev in razvitek milega nam slovenskega naroda na tržaškem ozemlju in bramba nam po zakonu zajamčenih pravic.

Rojaki, uvažujte naše geslo: „V edinosti je moč!“